PALLARS DIGITAL

Societat | Àlvar Llobet | Actualitzat el 18/04/2019 a les 22:46

Quan per Setmana Santa es «mataven jueus»

Els dies previs a l'inici de Pasqua se celebraven amb recolliment a les esglésies, on es "venjava" la mort de Crist amb un sorollós ritual

Imatge d'un Viacrucis | Adrià Costa

Si alguna festivitat no es caracteritza per l'alegria i la gresca aquesta és la Setmana Santa. Els vuit dies que van des del Diumenge de Rams fins al Dilluns de Pasqua eren, abans, de recolliment i poc soroll, un fet que es trencava en comptades ocasions i sempre seguint els preceptes que marcaven uns costums cristians que actualment s'han deixat de seguir per la majoria de la població. Una de les ocasions en què es permetia l'enrenou era durant els dies de "la mort de Jesucrist", és a dir, el Dijous Sant, el Divendres Sant i el Dissabte Sant.

En aquestes dates se celebraven els oficis de Tenebres, unes misses a trenc d'alba o al vespre després que es pongués el sol, en una penombra que ajudava a crear un ambient sòrdid i trist, ideal per recordar l'episodi de la crucifixió. Acabat el salm del Miserere, les esglésies quedaven a les fosques i els feligresos (inclosos els nens) desfermaven un ritual de sorolls eixordadors que feien amb estris com xerracs, carraus, matraques, olles, tambors, o, senzillament, amb llistons de fusta que colpejaven contra els bancs.

La tradició explica que aquest costum evocava el terratrèmol que es va produir després de la mort de Jesucrist, segons s'explica a l'Evangeli de Mateu. La idea de representar aquest fenomen natural fent renou s'incardina amb una representació de la venjança del decés de Crist a mans dels jueus, els responsables del calvari i de la mort del "seu" rei a la creu, juntament amb dos lladres.

La fressa dels estris es repetia durant tres dies i, fins i tot, sortia de l'església, tal com explicava

el periodista Josep Maria Huertas Claveria al seu llibre *Mites i gent de Barcelona* (Edicions 62, 2006). "Els vailets s'esbravaven pels carrers, però també a l'atri dels temples. Bellugaven xerracs i maces amb ganes de gatzara. No hi havia maldat en la seva actitud, tot i que la frase 'anem a matar jueus' era prou colpidora". La praxi del soroll, que se celebrava arreu del país, s'usava també en d'altres cultures no cristianes per foragitar els mals esperits.

?Aquest cerimonial acabava el Dissabte Sant amb un espetec notable que s'organitzava a les portes de les esglésies per reblar la "venjança" i, de pas, celebrar la resurrecció i l'inici de la Pasqua, que posava fi al recolliment i permetia tornar a la normalitat deslligada de les reflexions i les abstinències típiques que s'imposaven per la Setmana Santa. Les caramelles obrien la porta a aquesta nova etapa que deixava enrere la Vella Quaresma.

Processó del Mont-i-calvari de Sant Julià de Vilatorta. Foto: Albert Ventura